

vädjan till de unga, sin tro på de unga och känsla för de unga (Kristnade ungdom, dig gånge väl), allt detta och därtill själva sakligheten och friheten från fraser, den på en gång kärva och innerliga tonen — denna psalm måste fånga uppmärksamheten och gripa unga sinnen. Även den som var alldeles för ung för att vara korsfarare i de åren, även den som växte upp i Sydsverige i en jämförelsevis kyrklig bygd, kände fläkten av något nytt och stort, då man först var med och sjöng Fädernas kyrka. Hur djärvt den avviker från vad som eljest skrevs om kyrkan, om Sveriges kyrka, det förstår man klart först långt efteråt. Att den icke bottnade i »romantiskt svärmeri kring nationella kyrkominnen» det torde vara jämförelsevis lätt att se, om man vill se. I det gamla Ryda, där J. A. Eklund fick sina för livet bestående intryck, fostrades man inte till slika ting, men väl till tacksamhet och ansvar för sin kyrka. För övrigt är det ju samme författare, som skrivit psalmen om kyrkans bot: Herre Kriste, du din kyrka, som står sida om sida med Fädernas kyrka i Eklunds psalmboksförslag (i Kyrklig sång nr. 16).

Främst i raden i den nya sången står Fädernas kyrka. Dess författare var en vägröjare för en ny tid, en djärv angripare av tidens falska gudar, en förkämpe för en sannare syn på Sveriges kyrka, en väckande profet, som tolkade Guds gärningar till vårt folks frälsning, en stridsman och sångare, en sångare av Guds nåde.

Hilmer Wentz.

Båstads kyrkas orglar.

Båstads kyrka har förmånen att äga två utmärkta piporglar: en äldre och en nyare.

Den äldre byggdes år 1792 av J. Ekengren och tjänstgjorde till 1918, då den fick lämna plats för en ny orgel, till vilken den gamla fasaden användes. Då det ekengrenska orgelverket emellertid ansågs för intressant och värdefullt för att på vanligt, barbariskt sätt nedskrotas, blev det tillvarataget och uppsatt i kyrkans tornrum. Till en början iståndsattes dock icke alla stämmorna. Den gamla orgeln användes sedan en och annan gång vid konserter och

började ganska snart röna en oanad uppskattning. Kanske berodde denna i någon mån på den fjärrverksliknande placeringen i tornrummet, varifrån tonen, försvagad och »hyfsad», inträngde i kyrkan genom ett fönster. År 1929 iordningställdes detta tornrum till vapenhus. Därvid blev det nödvändigt att ändra orgelns något provisoriska läktare. Orgeln erhöi därvid en ny, vacker fasad, ritad av arkitekt E. Fant, samt restaurerades på ett förtjänstfullt sätt av orgelbyggare A. Magnusson. Då en av anledningarna till orgelns tillvaratagande varit önskemålet att i orört skick bevara en 1700-talsorgel, tillmättes de museala synpunkterna stor betydelse vid restaureringen. Vid denna tid, då orgelrörelsen ännu ej smittat vårt land, ansåg man ju att orgelns övertonsstämmor voro för starka och »skrikiga», men att de nog skulle kunna bli »användbara» om de intonerades svagare. Till följd av den museala synen på restaureringen fingo dessa stämmor emellertid behålla sin skärpa; med »användbarheten» fick det gå hur det kunde. Detta visade sig vara mycket lyckligt. Dessa småstämmor ge en utomordentlig friskhet åt orgelns klang. Efter den nämnda restaureringen och sedan organisten kommit i kontakt med orgelrörelsen och lärt sig registrera enligt de nya principerna, började en glansperiod för det gamla, på sin tid så förkättrade instrumentet. Vid orgelstunderna började den gamla orgeln att med sin ljusa, strålande klang triumfera över den nya romantik-orgeln, som vid jämförelsen kom att verka tämligen grådaskig. Det blev också snart nödvändigt att vidtaga åtgärder för att den nya orgeln skulle kunna komma i jämnhöjd med den gamla som kyrkoinstrument. Innan vi gå in på detta kapitel, vilja vi lämna några uppgifter om den gamla orgeln och dess nuvarande användning.

Orgeln har 11 stämmor, av vilka 2 äro halverade (diskantdelen börjar på ettstrukna c), en manual (C-trestrukna d) och bihangspedal (C—g). Stämmorna uppräknas här i den ordning de stå på luftlådan, med början vid fasaden.

Principal 4
 Diapason 8
 Gedact 8
 Spets-Fleut 4
 Qvinta 3
 Täct-Fleut 4
 Octava 2

Raus-*qvint* 2 chor ($1\frac{1}{3} + 1$; rep. på ettstr. och tvåstrukna fissa)
 Mixtur 2 chor (ters $\frac{4}{5} +$ *qvint* $\frac{2}{3}$; rep. på ettstr. och tvåstr. c)
 Trompet 8 Discant
 Trompet 8 Basso
 Fugara 8 Discant (ursprungl. Vox Virginea 8)
 Prestant 4 Basso (ursprungl. Trompet 4 Basso).

Dessutom har orgeln ursprungligen ägt en tremulant, som borttagits troligen under senare 1800-talet. I övrigt tyckes orgeln förunderligt väl ha klarat sig undan detta farofyllda århundrade. Vox Virginea 8 har dock försvunnit, likaså ljudbägarna m. m. till Trompet 4 bas. En rekonstruktion av dessa båda halvstämmor skulle ha blivit alltför dyrbar. Såsom något slags ersättning har vid senaste restaureringsarbeten insatts Prestant 4 och Fugara 8; dessa labialpipor, härstammande från 1800-talet spela dock ingen nämnvärd roll. Av större betydelse är att Principal 4 och Diapason 8 kompletterats med nya baspipor i stället för dem, som blevo kvar i den ursprungliga fasaden. I övrigt är pipbeståndet (frånsett någon enstaka, nyare pipa) det ursprungliga. Alla stämmor äro »användbara», t. o. m. trumpetten. De trånga, likartade mensusurerna m. m. överensstämma nog ej med orgelrörelsens läror. Men både anhängare och motståndare till dessa tyckas vara överens om att den gamla orgeln är synnerligen hörvärd. Ingen skulle vilja omdana den enligt något äldre eller nyare recept. Sådana gamla instrument kunna ha anspråk på den största pietet.

Vid den nya orgelns omdaning år 1932 fick den gamla tjänstgöra vid gudstjänsterna. I övrigt har dess gudstjänstliga användning varit ganska minimal, till största delen beroende på dess placering. Organisten har här ingen kontakt med församlingen, långt mindre med liturgen. Under koralveckorna har det emellertid visat sig gå mycket bra att använda gamla orgeln vid psalmsången. Men den sjungande församlingen har ju då varit särdeles kvalificerad! Bland andra goda koralregistreringar, som försökts med gott resultat, må särskilt nämnas Ged. 8, Princ. 4, Spetsfl. 4, *Qvinta* 3 och *Octava* 2.

Orgelns förnämsta gudstjänstliga uppgift har varit att beledsaga körsång. Mellan orgeln och det fönster, som utgör »ljudport» åt kyrkan, finnes ett litet utrymme, där en kör på högst 10 personer kan få plats. Bach-koraler och en del andra körsaker, där orgelns medverkan är önskvärd, kunna här få ett acceptabelt utförande,

bättre än vid nya orgeln, där körens plats är ytterst miserabel särskilt i akustiskt hänseende. Ett speciellt slag av körsång må i detta sammanhang omnämnas, emedan det kan tänkas få en viss betydelse i »nyttokonsten»: orgelkoraler med sjungen cantus firmus. Ett exempel: på Marie Bebådelsedag ha vi någon gång i stället för annan hymn utfört undertecknads koralbearbetning »Dig kläd i helighetens skrud» med gamla orgeln (Ged. 8, Spetsfl. 4 Oct. 2) samt en kraftig, ljus damkör.

Den nya orgel, som byggdes år 1918, var beträffande stämantalet rätt sparsamt tilltagen: 12 stämmor + 3 transmissioner till Båstads tämligen stora treskeppiga kyrka (härstammande från medeltiden, då Båstad var stad). Dispositionen, typisk för sin tid, var följande:

Man. I: Borduna 16, Principal 8, Gamba 8, Fl. Harm. 8, Oktava 4, Chornett 4 chor (= 16 fots-chornett), Trumpet 8.

Man. II: Salicional 8, Violin 8, Voix celeste 8 (två-korig; bas gemensam med Salic.), Rörflöjt 8, Fl. Oct. 4.

Pedal: Subbas 16, Violoncell 8, Flöjt 8 (transmissioner från man. I).

Crescendoverk för hela orgeln.

Några lamentationer över denna disposition skulle blott trötta denna artikels förf. och event. läsare. Orgeln var emellertid mycket god på sitt sätt, blev under sin korta romantiska ungdomstid mycket uppskattad och gjorde sin mästare, J. Magnusson, all heder. Inte minst blev detta fallet vid orgelaftnarna, där instrumentet var ett gott redskap för återgivande av den orgelmusik, som en del år framåt var den förhärskande på programmen: orgelmusiken mellan 1750 och vår egen tid, alltså den man numera helst hoppar över.

Redan före den gamla orgelns oväntade revansch och orgelrörelsens genombrott o. s. v. började vissa av den nya orgelns brister som kyrkoinstrument att förmärkas, vilket ledde till några små partiella förbättringar, bl. a. utökning av man. II med ytterligare en stämma.

Längre fram, år 1932, utförde Th. Frobenius en genomgripande omdaning i förening med tillbyggnad. Några år senare, då orgeln måste rengöras efter ett större restaureringsarbete i kyrkan, gjordes ytterligare några stämbyten, varigenom dispositionen blev mera konsekvent genomförd. Några eftergifter åt »romantik-ide-

alen», som av kostnads- eller pietetsskäl ansetts nödvändiga 1932 hade här, som alltid när det gäller mindre instrument, visat sig olämpliga och oekonomiska. Av 1918 års orgel kvarstår nu bälgverket, luftlådorna, spelbordet och trakturen; av pipverket är däremot ej mycket kvar (i fullkomligt oförändrat skick endast Rörflöjt 8). Man. I har nu 2 avdelningar: principalverket (på gamla luftlådan) och det nytillkomna »positivet». Orgelns förändring till 3-manualig hade av kostnadsskäl varit otänkbar; därför ha vi nu denna anordning med man. I; »positivet» har i anledning därav disponerats med hänsyn både till dess funktion som komplement till principalverket och dess uppgift som soloverk. Pedalen har nu utom sina 3 transmissioner även 3 självständiga stämmor.
Orgelns disposition:

MAN. I

<i>Principalverket</i>	<i>»Positivet»</i>
Principal 8	Gedackt 8
Gemshorn 8	Kvintadena 4
Oktava 4	Blockflöjt 4
Oktava 2	Nasard $2\frac{2}{3}$
Mixtur 1, 5 chor	Valdflöjt 2
Dulcian 16	Terz $1\frac{3}{5}$
Trumpet 8	

MAN. II (i crescendoskåp)

Rörflöjt 8
Flöjt 4
Gemshorn 2
Larigot $1\frac{1}{3}$
Cymbel $\frac{1}{2}$, 3 chor
Krumhorn 8

PEDALEN

Subbas 16
Principal 8
Gemshorn 8 transmiss.
Oktava 4 transmiss.
Rauschkvint 4 chor ($5\frac{1}{3}$ —4— $2\frac{2}{3}$ —2)
Dulcian 16 transmiss.

Kopplarna äro de samma som före restaureringen: I/Ped; II/Ped; II/I; 4-fotskoppel mellan man.; 16-fotskoppel i man. II; 4 fasta och 1 fri komb.; utlösare.

Givetvis hade ytterligare en fri komb. varit önskvärd event. i st. f. de ganska värdelösa p, mf och f-kopplarna. Ett annat önskemål har på grund av platsförhållandena varit omöjligt att förverkliga: 2:a manualens utökning med ytterligare 2 stämmor, så att fottalen 8 och 4 kunnat få vardera två labialstämmor (en vid och en trång).

2:a manualens disposition skulle då varit den nuvarande + Salicional 8 (givetvis ej gamba- eller eolin-artad utan av modern typ) samt Principal 4; i st. f. Flöjt 4, som är gjord av förutvarande, överblåsande pipor, kunde i så fall varit en vidare stämma, antingen en öppen, cylindrisk (t. ex. Nachthorn) eller en täckt. Men gränsen måste ju sättas någonstädes; och saknaden efter det, som event. borde funnits, är ej stor. Orgeln är, i det skick den nu befinner sig, ett särdeles förnämligt kyrkoinstrument med mångfaldiga möjligheter.

På begäran skall här lämnas en del exempel på registreringar, varvid vi börja med koralspelet. Först den svagaste, användbar till psalmsång under nattvardsutdelning: I, Ged. 8, Blockfl. 4 (med eller utan pedalens Subbas). Om detta på grund av kraftigare församlingssång visar sig otillräckligt, sker förstärkning lämpligast med Valdf. 2. Ett annat alternativ: II, Rörfl. 8, Fl. 4, Gemsh. 2. Vilken som helst av de båda nämnda »flöjtkörerna», 8, 4, 2, är även användbar till koralerna vid mindre gudstjänster, t. ex. completorier, samt till församlingens partier i mässans musik. Annars är det ju önskvärt att koralregistreringen blir färgad av principalstämmor. En god normalregistrering för koraler vid högmässa är Princ. 8, Okt. 4, Okt. 2 (i ped.: Subbas 16 och Rauschkvint). Vill man dämpa klangen något och få den mörkare, kan Okt. 2 utelämnas och positivets flöjtkör, 8, 4 och 2 andragas. (Någon »förmörkelse» genom sådana solistiska stämmor som Nasard $2\frac{2}{3}$ och Terz $1\frac{3}{5}$ torde ej vara lämplig vid koralspelet; av helt anorlunda verkan är gamla orgelns ljusa Qvinta 3, som ger lite mixturfärg åt denna orgels principalkör). Till vilken som helst av dessa principalregistreringar kan det vara lämpligt att tillkoppla 2:a manualens Cymbel, vars styrkegrad i förhållande till 1:a manualen kan regleras genom svällaren. Endast i undantagsfall kan Mixturen användas vid koralspelet. I vanliga fall skulle orgeln härigenom bli för stark. (Det bör i detta sammanhang även på-

pekas att *för svagt* koralspel kan vara till skada för församlings-sången: det kan göra de sjungande försagda och osäkra). Naturligtvis finnas dessutom många andra möjligheter, t. ex. rörverksfärgade registreringar till högtidspsalmer.

Ackomp. till liturgen sker vanligen från man. II med Rörfl. 8 och Fl. 4 eller desamma + Gemshorn 2 (i så fall med stängd svällare). Vid vissa slag av ackomp. (t. ex. till den kortare, frygiska litanian) kan man event. använda Rörfl. 8 ensam. Den är lyckligtvis ganska klar. Den konturlöshet, som i allmänhet kännetecknat de samtida (och äldre) täckta eller halvtäckta stämmorna, är väl den främsta anledningen till att Salicional kommit att framstå som en outhärlig ackompanjemangstämma. Den kan emellertid mycket lätt undvaras, där man har en verkligt modern Rörflöjt eller Rörgedackt. En sådan har nämligen, bl. a. på grund av den låga uppskrifningen en s. a. s. »tät klang», klar och distinkt.

Till registrering av preludier och postludier finnas givetvis ett mycket stort antal möjligheter. Många av förslagen i registreringsanvisningarna till Runbäck-Åhlén: Postludier, delarna I o. II, kunna användas. Här skall emellertid till ett urval gamla och nya kompositioner ur denna samling lämnas några i praktiken prövade registreringsförslag, som i några fall äro s. a. s. mera avancerade än de normaltyper, som innehållas i de nämnda registreringsanvisningarna.

H. Scheidemann: *Dig, Helge Ande, bedja vi* (del II n:r 61 a)
 Överstämman (cantus firm.): I Ged. 8, Kvintad. 4, Terz $1\frac{3}{5}$.
 Mellanstämmorna: II Rörfl. 8, Fl. 4, Gemsh. 2.
 Ped. Subb. 16, Gemsh. 8.

D. Buxtehude: *Kom, Helge Ande, till mig in* (I, 33)
 Överst. (c. f.): II Krumh. 8, Cymbel.
 Mellanst.: I Blockfl. 4.
 Ped. Gemsh. 8.

J. Pachelbel: *Hell, morgonstjärna, mild och ren* (II, 67)
 Man. II: Gemsh. 2, spelas okt. lägre.
 Ped. (c. f.): Ped. k. I (i I: Okt. 2).
 eller:
 Man. I: Blockfl. 4.
 Ped. (c. f.): P. k. II (i II: Krumh. 8, Cymbel);

ped. spelas okt. högre eller loco, i senare fallet †
Gemsh. 2.

eller:

Gamla orgeln: Spetsfl. 4 och Täckfl. 4.

(c. f. i ped. kan förstärkas med Prestant 4)

J. N. Hanff: *Vår Gud är oss en väldig borg* (II, 73 a)

Överst. (c. f.): I Trump. 8, Okt. 2, Mixtur (loco)

eller:

I Dulcian 16, Trump. 8, Okt. 4 (spelas okt. högre).

Mellanst.: II Allt utom Larigot 1¹/₃.

Ped. Dulc. 16, Gemsh. 8, Okt. 4.

J. S. Bach: *Allena Gud i himmelrik* (I, 39)

Man. I: Princ. 8, Okt. 4, Mixtur.

Ped.: Dulc. 16, Rauschkv. 4 ch. P. k. I o. II (i II: Krumh. 8).

När c. f. i ped. till sist kommer i långa notvärden: †

Subb. 16.

G. Carlman: *Befall i Herrens händer* (I, 18)

Överst. (c. f.): I Princ. 8, Okt. 4, Mixtur.

Mellanst.: II Rörfl. 8, Fl. 4, Gemsh. 2, Larigot 1¹/₃.

Ped. Subb. 16, Okt. 4.

C. E. Rosenquist: *Vart flyr jag för Gud* (II, 50 a)

»Sopran o. Alt»: I Ged. 8, Valdf. 2.

»Tenor»: II Krumh. 8, Fl. 4, Gemsh. 2.

»Bas»: Ped. Subb. 16, P. k. I.

eller:

»Sopran o. Alt»: II Rörfl. 8, Fl. 4, Gemsh. 2.

»Tenor»: I Ged. 8, Kvintadena 4.

»Bas»: Ped. Subb. 16, P. k. II.

J. Nyvall: *Herre, dig i nåd förbarma* (II, 72 a)

Man. II: Rörfl. 8, Gemsh. 2.

» I: Ged. 8, Kvintad. 4.

Ped.: Subb. 16, P. k. II.

I

Man. I: Dulc. 16, Gemsh. 8, Okt. 4,

Kvintad. 4, Blockfl. 4, Nas. 2²/₃, Valdf. 2.

4 fotsk. mellan man. (i II: Gemsh. 2).

II

Överst.: I Ged. 8, Blockfl. 4, Valdf. 2.
 Mellanst.: II Krumh. 8, Gemsh. 2, Cymbel.
 Ped.: Dulc. 16, Okt. 4, P. k. II.

III

Tutti (P. k. I o. II); vid *ff* + Unis. k.

A. Runbäck: *O Jesu Krist, Till dig förvisst* (II, 44 a)

I

Man. II: Rörfl. 8, Fl. 4, Gemsh. 2, Larigot $1\frac{1}{3}$.

II

Överst.: I Kvintad. 4, Terz $1\frac{3}{5}$ (spelas okt. lägre).
 Underst.: II Rörfl. 8, Cymbel.

III

Man. I: Princ. 8, Okt. 4, Okt. 2, Mixtur.

W. Ahlén: *Vilken kärlek oss bevisad* (I, 26 a)

I

Man. II: Rörfl. 8, Gemsh. 2.

II

Överstämmorna: II Krumh. 8, Gemsh. 2, Larigot $1\frac{1}{3}$.
 Understämman: I Ged. 8, Kvintad. 4, Valdf. 2.

III

Överstämmorna: I Princ. 8, Okt. 4, Mixtur.
 Understämman: Ped. Dulc. 16, Princ. 8, Okt. 4, Rauschkv.,
 P. k. II (i II: som förut + Cymbel).

Det må betonas, att ovanstående endast är att betrakta som förslag bland många andra, och att registreringarna till de klassiska kompositionerna ej göra anspråk på att vara historiskt korrekta.

När dylik orgelmusik användes som inledning vid aftonbön, erhåller den ofta en diskretare, gärna sprödare registrering än den mera frodiga och festliga, som i allmänhet användes vid högmässans introitus-preludier eller postludier.

Vad den romantiska orgelmusiken beträffar, har denna under

senare tid använts ytterligt sparsamt. Detta beror dock ingalunda på att sådant inte skulle kunna spelas på vår nya orgel. Tvärtom har det visat sig att denna är väl rustad, även för återgivande av 1800-talsmusik, låt vara att somligt måste låta annorledes än tonsättarna tänkt sig. Med tanke på de sparsamma tillfällen, då orgelmusik här erfordras, skulle den romantiska musiken saklöst kunna undvaras. Och så är nog förhållandet även på många andra platser. Både gudstjänstbesökarna och åhörarna vid kyrkokonserter torde f. ö. ha mycket större behållning av den gamla (och kanske även den nya?) orgelmusiken, särskilt den, som bygger på våra gamla koraler. Trots denna syn på saken är undertecknad inte främmande för tanken att i sinom tid återupptaga åtskilliga av de nu ratade orgelverken, men hyser inga farhågor för att detta skall medföra någon längtan tillbaka till Gamba, Violin, Voix Celeste etc., etc.

Som redan påpekats är körens plats på nya orgelns läktare ytterst otillfredsställande. Orsaken är, att orgelverket placerats bakom den på läktarbarriären ställda, gamla fasaden; skulle denna ha flyttats tillbaka för att spelbord och kör skulle kunna få plats framför densamma, hade detta blivit en försämring i arkitektoniskt hänseende. Kören har därför fått nöja sig med det smala utrymme, som finnes söder om orgelhuset, där även spelbordet är placerat. Den körplats, som finnes uppe vid gamla orgeln, har, trots sina företräden, endast en ganska begränsad användbarhet. Sedan kyrkans koromgång vid restaureringen blivit frilagd, har kören där, längst i öster, fått ett användbart stort utrymme, ovanligt fördelaktigt i akustiskt hänseende. Vid konserter och i många fall även vid gudstjänster har körsången utförts där. Behovet av en liten piporgel, placerad i koromgången och avsedd att ackompanjera kören (i undantagsfall även liturgen och församlingen), har därför gjort sig alltmera gällande. Kyrkostämman har i anledning därav beslutat bygga en sådan »koromgångsorgel», innehållande endast 2 stämmor, en manual och bihangspedal (den senare, liksom gamla orgelns, på 1½ oktav). För att ej verka skrymmande och vanprydande och för att ej inkräkta på utrymmet för kör (och orkester) måste denna orgel vara så liten som möjligt. En Gedackt 8 (givetvis med klar och »tät» klang) och Principal 4, bildande fasad (pipverket tänkes stå fritt) samt ett 4-fotskoppel får vara tillfyllest. Ärendet är, då detta skrives, ännu ej färdigbehandlat av myndigheterna.

Det påstås ju att vissa församlingar söka överglänsa varandra i att bygga *stora* orglar. Utan att något tävlingsintresse varit drivfjädern, skulle Båstad efter koromgångsorgelns byggande kanske kunna sägas inneha 2 rekord: 3 piporglar, av vilka en skulle vara Sveriges *minsta*.

Albert Runbäck.

Svensk Tidegård.

Efter ärkebiskop Lars torde ingen i svenska kyrkan hava nedlagt så stort och förtjänstfullt arbete för den svenska tidegården som kyrkoherden i Söderköping, Arthur Adell, och kyrkoherden i Söndrum, teologie licentiaten Knut Peters. Det är en ganska storartad utsaga, men ingen torde kunna draga dess sanningsenlighet i tvivelsmål, även om författaren, för att undvika varje beskyllning för panegyrik, är villig att medgiva, att sedan nämnda utsaga blivit gjord, hava de mera iögonfallande anledningarna till att nämna de samtida tvenne ämbetsbröderna i samband med den store ärkebiskopen blivit uttömda.

Imponerad och tacksam ser man tillbaka på det arbete som under en följd av år utförts för tidegårdens återupplivande. År 1934 utkom vad man skulle vilja kalla grundvalen för detta arbete, nämligen »Veckans Tideböner». Det är en utomordentligt solid grund för fortsatt arbete. Det var även den gången en gåva till svenska kyrkan, så värdefull, att författaren till dessa rader för egen del och utan alla anspråk på objektiv giltighet skulle vilja ställa den närmast efter den heliga skrift, ett omdöme som kan synas vara överdrivet, men som fälles av en person, som under snart fem år dagligen brukat »Veckans tideböner» tvenne gånger i församlingens gemenskap med ett obeskrivligt skönt utbyte; tidebön under dagen och vespern har författaren läst ensam och ständigt med samma glädje och tacksamhet. Fyra år senare utkommo »Kyrkoårets aftonböner», som innehålla completoriet under advent, jul, nyår, trettondedag jul, fastan, passionstiden, påsk,

Veckans tideböner jämte tideböner för kyrkoåret. Sammanställda och utgivna av Arthur Adell och Knut Peters. Ny och utvidgad upplaga. 1939. C. W. K. Gleerups förlag. Lund.